

คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานนิติกร

จัดทำโดย
งานนิติการ
สำนักปลัด
องค์การบริหารส่วนตำบลพุ่มแก

คำนำ

คู่มือการปฏิบัติงานเล่มนี้ได้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนิติกรขององค์การบริหารส่วนตำบลพุ่มแก ได้ทราบถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนิติกร มีหน้าที่ความรับผิดชอบในเรื่องใดบ้าง และขั้นตอนการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนิติกร มีหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างไร ตลอดจนข้อมูลที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และบัญชีควบคุม หรือกำกับงานด้านต่างๆ ที่มีความสำคัญและต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องมีเรื่องใดบ้าง และเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนิติกรควรได้ทราบ และทำความเข้าใจในเบื้องต้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานขององค์กรต่อไป

งานนิติการ

สำนักปลัด

องค์การบริหารส่วนตำบลพุ่มแก

ภารกิจ

งานกฎหมายและคดี เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งต่างๆ งานที่เกี่ยวกับคดีความขององค์การบริหารส่วนตำบลพุ่มแก ทั้งในคดีแพ่ง อาญา ปกครอง งานด้านบังคับคดี หลังจากที่ได้ศาลมีคำพิพากษา งานด้านนิติกรรม สัญญา งานด้านวินัย และการรักษาวินัยบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลพุ่มแก

วัตถุประสงค์

๑. นิติกรเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบงานทางด้านกฎหมายและนิติกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลพุ่มแก สามารถตอบสนองภารกิจต่างๆ ขององค์กรได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร ตลอดจนเพื่อรองรับนโยบายขององค์กรในการพัฒนาศักยภาพในการบริหารและจัดหาประโยชน์ในทรัพย์สินทางปัญญาและอสังหาริมทรัพย์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๒. นิติกรเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและเรื่องที่เกี่ยวข้องแก่ผู้บริหารและหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ตลอดจนบุคลากรและผู้สนใจทั่วไป รวมทั้งเสนอแนะแนวทาง เกรจา ไกล่เกลี่ยและประนีประนอมทางด้านกฎหมาย ในปัญหาด้านต่างๆ ของหน่วยงานและบุคลากรในองค์กรให้เป็นไปตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศและคำสั่ง อย่างถูกต้อง ยุติธรรมและโดยสันติวิธี

๓. นิติกรเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ให้การสนับสนุน ประสานงานและปฏิบัติงานร่วมกันในด้านกฎหมายระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และภารกิจขององค์กร

๔. นิติกรเป็นผู้ที่ทำหน้าที่จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับประกาศ และคำสั่งขององค์กร ตลอดจนกฎหมายและหนังสือเวียนที่เกี่ยวข้องในด้านกฎหมายจากหน่วยงานภายนอก เพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารและบริการ

นโยบาย

นิติกร เป็นผู้เป็นผู้ที่ดูแลรับผิดชอบการดำเนินงานด้านต่างๆ ของหน่วยงาน ให้เป็นไปตามปณิธานภารกิจ และวัตถุประสงค์ ที่บุคลากรของหน่วยงานได้วางไว้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการดำเนินนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลพุ่มแก มีความเป็นกลาง ในการทำหน้าที่ และอยู่บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล เพื่อนำไปสู่ความเป็นหน่วยงานเฉพาะ ที่มีความเข้มแข็งต่องานด้านกฎหมายขององค์กร

หน้าที่และความรับผิดชอบหลัก

ปฏิบัติงานในฐานะผู้ปฏิบัติงานด้านนิติกร ภายใต้การกำกับ แะแนะนำ ตรวจสอบ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย โดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านต่างๆ ดังนี้

๑.ด้านการปฏิบัติการ

๑.๑ เสนอความเห็นแก่ผู้บังคับบัญชาในการตอบข้อหารือหรือวินิจฉัยปัญหากฎหมายเกี่ยวกับระเบียบของทางราชการที่มีผลต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนการพิจารณาของผู้บังคับบัญชา

๑.๒ ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยเพื่อปรับปรุงกฎหมายและระเบียบข้อบัญญัติ ข้อบังคับ ประกาศหรือคำสั่งต่างๆ ที่รับผิดชอบ เพื่อให้ทันกับสถานการณ์และอำนวยความสะดวกในการทำงาน โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย

๑.๓ ศึกษาข้อมูล รวบรวม แสวงหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย เสนอความเห็นในการดำเนินการเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับวินัยข้าราชการ การร้องทุกข์ การพิทักษ์ระบบคุณธรรม รวมถึงการดำเนินการใดๆ ตามกฎหมายปกครองที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการ และการดำเนินคดีของหน่วยงาน

๑.๔ ตรวจสอบความถูกต้องของสัญญา ร่างประกาศ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เอกสารมีความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์และเป็นไปตามข้อกำหนด หลักเกณฑ์และกฎหมายต่างๆ

๑.๕ ดำเนินการทางคดีต่างๆ เช่น การสอบข้อเท็จจริง การติดตามหลักฐาน การสืบพยาน เป็นต้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างยุติธรรม ถูกต้อง และโปร่งใส

๒. ด้านการวางแผน

วางแผนทำงานที่รับผิดชอบ ร่วมดำเนินการวางแผนการทำงานของหน่วยงานหรือโครงการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด

๓. ด้านการประสานงาน

๓.๑ ประสานการทำงานร่วมกันทั้งภายในภายนอกทีมงาน หน่วยงานหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความร่วมมือและผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้

๓.๒ ชี้แจงให้รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูล ข้อเท็จจริง แก่บุคคล หน่วยงานหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจหรือความร่วมมือในการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมาย

๓.๓ ประสานงานด้านนิติการกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านนิติการ ให้มีความสะดวก เรียบร้อย และราบรื่น

๔. ด้านการบริการ

ให้คำปรึกษาแนะนำด้านกฎหมายแก่บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจในข้อกฎหมายที่เป็นปัญหา และให้ความรู้ถึงข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์กับการดำเนินงานของบุคคลหรือหน่วยงานดังกล่าว

ภารกิจของผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนิติกร

ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งนิติกรในสังกัดสำนักงานกฎหมาย มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานรวม ๙ เรื่อง ดังนี้

ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนิติกร

๑.การพิจารณาวินิจฉัยปัญหาทางกฎหมาย

การพิจารณาวินิจฉัยข้อกฎหมาย ลักษณะของงานเป็นการตรวจสอบเอกสารต่างๆ หรือพิจารณาข้อหาหรือต่างๆ ที่หน่วยงานภายในสังกัดขององค์กรเสนอเข้ามา ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบเอกสาร หรือข้อหาหรือในเรื่องเกี่ยวกับ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือเอกสารอื่นๆ ของมหาวิทยาลัย หรือเป็นเรื่องกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ ตลอดจนเอกสารต่างๆ ที่ทางราชการเวียนให้ทราบ

อาทิ...

อาทิ มติกรม. ซึ่งในการพิจารณาตรวจสอบเอกสารหรือข้อหาหรือในแต่ละเรื่องจะพิจารณาตรวจสอบเรื่องต่างๆ ที่มีการ เสนอเข้ามาว่าเกี่ยวข้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือเอกสารในเรื่องใด เคยมีการตรวจสอบหรือมีการตอบข้อหาหรือในลักษณะดังกล่าวหรือไม่ ถ้าไม่มีอาจใช้ดุลยพินิจการตีความหรือ การแปลความตามตัวอักษรหรือตามเจตนารมณ์ของกฎ ระเบียบนั้นๆ แล้วแต่กรณี หากกรณีเป็นกฎระเบียบ ของทางราชการ ถ้าพิจารณาแล้วยังไม่ได้ข้อยุติอาจหาหรือหาข้อมูลไปยังส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อ ยุติในเรื่องดังกล่าว อาทิ ปัญหาในทางปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลัง อาจต้องหาหรือไปยัง กระทรวงการคลัง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่บังคับใช้ระเบียบ เป็นต้น จากนั้นจะทำความเข้าใจความเห็นเสนอผู้บริหารเพื่อ พิจารณา หากเห็นชอบตามความเห็นดังกล่าว ก็จะแจ้งผลการพิจารณานั้นต่อหน่วยงานที่เสนอเรื่องเข้ามาเพื่อ ทราบ หรือหากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นๆ ด้วย ก็จะเสนอให้เวียนผลการพิจารณานั้นให้ทุก หน่วยงานในองค์กรทราบ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องต่อไป

๒.ร่างและพิจารณาตรวจร่างกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่ง

การพิจารณาร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่ง ที่หน่วยงานภายในของ องค์การบริหารส่วนตำบลพุ่มแก เสนอมาจะพิจารณาตรวจสอบว่า ร่างที่เสนอมาดังกล่าวเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้น ใหม่ หรือเป็นการแก้ไขปรับปรุงให้ต่างไปจาก กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่ง ที่มีผลใช้ บังคับอยู่แล้วในขณะนั้น โดยการตรวจสอบจากบันทึกที่หน่วยงานเสนอมา หรือตรวจสอบจากกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับขององค์กรที่มีผลใช้บังคับอยู่ขณะนั้น หากยังคลุมเครือไม่ชัดเจนอาจสอบถามจาก หน่วยงานที่ได้เสนอเรื่องเข้ามา

กรณีเป็นร่าง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ ที่จัดทำขึ้นใหม่ จะพิจารณาตรวจสอบว่าตาม ร่างที่หน่วยงานเสนอมาเกี่ยวข้องกับเรื่องใด และเคยมี กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือประกาศ ในลักษณะเดียวกันกับ ของหน่วยงานอื่นๆ ที่ได้ผ่านความเห็นชอบจากที่ประชุมคณะกรรมการจัดทำร่างกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือ ประกาศ แล้วหรือไม่ หากกรณีมีกฎ ระเบียบข้อบังคับ หรือประกาศ ซึ่งมีรูปแบบหรือมีลักษณะเดียวกันก็จะนำ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศนั้นๆ มาพิจารณาเทียบเคียงกับร่างที่หน่วยงานเสนอมา โดยการยึด หลักการตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศที่ประกาศใช้แล้วเป็นฐานในการพิจารณาโดยในการ ตรวจสอบอาจให้ความเห็นหรือตั้งข้อสังเกต พร้อมทั้งแก้ไขร่างที่เสนอมาให้เป็นไปตามระเบียบงานสารบรรณ

ตามแบบของข้อบังคับ ระเบียบหรือประกาศแล้วแต่กรณี และพิจารณาหลักการ และการใช้ ข้อความต่างๆ ให้ถูกต้องครบถ้วน โดยไม่ให้ขัดหรือแย้งกับระเบียบ ข้อบังคับอื่นๆขององค์กร จากนั้นจะเสนอ ร่างที่ได้ตรวจพิจารณาแล้วให้หน่วยงานที่เสนอเรื่องเข้ามาได้พิจารณาอีกครั้งว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือ เจตนารมณ์หรือไม่ ตลอดจนข้อความถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ เมื่อหน่วยงานเห็นชอบแล้วก็จะนำเสนอที่ประชุม คณะกรรมการในลำดับต่อไป

กรณีเป็นร่างกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ ที่เป็นการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมจากกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศเดิมที่มีอยู่แล้ว จะพิจารณาตรวจสอบว่าเป็นการแก้ไขปรับปรุงเพียงเล็กน้อย หรือเป็น การแก้ไขปรับปรุงใหญ่ ถ้าเป็นการแก้ไขปรับปรุงเพียงเล็กน้อยก็จะยกร่าง กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเป็นฉบับ ที่ ๒ โดยกำหนดให้แก้ไขเฉพาะบางข้อที่มีการเสนอขอแก้ไข ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการแก้ไขปรับปรุงก็จะ ยกร่าง...

ยกร่างกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศขึ้นใหม่ โดยกำหนดให้ยกเลิก กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือ ประกาศ ที่ใช้อยู่เดิมทั้งฉบับ ในการจัดทำร่าง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ ในทั้งสองกรณีจะจัดทำบัญชี หรือตารางเปรียบเทียบแสดงความแตกต่างของกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศเดิมกับร่างใหม่ที่ต่างออกไป เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของที่ประชุมคณะกรรมการ สำหรับขั้นตอนการตรวจพิจารณา จะมี ลักษณะเดียวกันกับกรณีเป็นร่าง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศ ที่จัดทำขึ้นใหม่

กรณีเป็นคำสั่งจะพิจารณาตรวจสอบว่าเป็นคำสั่งเกี่ยวข้องกับเรื่องใด อาทิ คำสั่งมอบอำนาจ คำสั่งมอบ อำนาจให้ปฏิบัติราชการแทน คำสั่งมอบหมายให้รักษาราชการแทน คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการด้านต่างๆ ซึ่งจะยกร่างคำสั่งโดยพิจารณากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการจัดทำคำสั่งผู้ออกคำสั่ง จำต้องพิจารณากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ให้อำนาจไว้ด้วย ซึ่งเป็นสาระสำคัญในการจัดทำคำสั่ง มิฉะนั้น อาจทำให้คำสั่งนั้นเป็นคำสั่งที่ออกโดยปราศจากอำนาจตามกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายใด

๓. จัดทำนิติกรรม

ลักษณะงานเป็นการตรวจสอบถึงลักษณะและประเภทของสัญญาที่องค์การบริหารส่วนตำบล พุ่มแก จะกระทำต่อบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานอื่น โดยในการพิจารณาต้องกำหนดประเภทของ การ ตรวจสอบ โดยแบ่งออกเป็นพิจารณาสัญญาซึ่งคู่สัญญาได้กร่างมาแล้ว กับ การยกร่างสัญญาขึ้นใหม่ ซึ่งทั้ง การตรวจสอบและการยกร่างสัญญา นิติกรจำเป็นต้องทราบข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำสัญญา โดยเฉพาะรายละเอียดที่ได้มีการตกลงกันระหว่างคู่สัญญา อาทิเช่น รายละเอียดของการทำสัญญา ระยะเวลา ในการทำสัญญา สิทธิประโยชน์ตอบแทนของทั้งสองฝ่าย

สำหรับการจัดทำนิติกรรมไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบหรือการยกร่างสัญญานั้น สิ่งแรกที่ต้องพิจารณา คือ พิจารณาสัญญานั้นเป็นสัญญาประเภทใด โดยหลักสัญญาของส่วนราชการจะสามารถจำแนกได้เป็น ๒ ประเภท ดังนี้

๑ สัญญาที่เป็นไปตามแบบ ได้แก่ สัญญาที่เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ หรือสัญญาอื่นๆ ซึ่งเป็นสัญญาที่ทางราชการหรือทางองค์กรได้กำหนดลักษณะตัวอย่างของสัญญาเอาไว้ อาทิ สัญญาซื้อขาย สัญญาจัดซื้อจัดจ้าง สัญญาจ้างบำรุง หรือสัญญาจ้างผู้เชี่ยวชาญ การตรวจสอบสัญญาประเภทนี้ จะพิจารณาว่าสัญญาที่หน่วยงานขององค์กรเสนอนั้นเป็นไปตามแบบที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ รวมทั้ง พิจารณารายละเอียดต่างๆ ที่กำหนดไว้ในสัญญาว่ามีความครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ องค์กรมีข้อเสียเปรียบ หรือไม่ ผู้มีอำนาจลงนามในสัญญาคือผู้ใด ซึ่งโดยหลักแล้วผู้ที่มีอำนาจลงนามในสัญญาจะต้องเป็นหัวหน้าส่วน ราชการเว้นแต่จะได้มีการมอบหมายให้ผู้ใดสามารถกระทำการแทนได้ในบางกรณีหรืออาจมีการมอบอำนาจ เฉพาะกรณีเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้ลงนามในสัญญาแทนได้ สิ่งหนึ่งซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญที่ต้องถือปฏิบัติคือ ผู้เกี่ยวข้องในสัญญาจะต้องพิจารณาเงื่อนไขต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้ในสัญญาว่าจะสามารถรับเงื่อนไขหรือปฏิบัติ ตามข้อกำหนดในสัญญาได้หรือไม่ ซึ่งเมื่อได้มีการพิจารณาแล้วจะทำความเห็นเสนอต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อ พิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดทำสัญญานั้นๆ และลงนามในสัญญาต่อไป หากกรณีมีการมอบอำนาจให้ ผู้อื่นเป็นผู้ลงนามแทนนั้น ก็จะมอบให้หน่วยงานนั้นๆ นำไปดำเนินการต่อไป

๒ สัญญาที่มีได้เป็นไปตามแบบ ได้แก่ ลักษณะของสัญญาที่ทางราชการหรือองค์กรมิได้กำหนดลักษณะของสัญญาไว้เป็นตัวอย่าง ซึ่งในการตรวจสอบพิจารณาสัญญาประเภทนี้จะต้องใช้ความละเอียดรอบคอบ โดยคำนึงถึงความถูกต้อง และสิ่งสำคัญคือจะต้องให้องค์กรได้รับประโยชน์มากที่สุด ลักษณะของสัญญาดังกล่าวอาจคล้ายกับสัญญาที่เป็นไปตามแบบ แต่มีข้อกำหนดเฉพาะที่จะต้องนำมากำหนดเป็นข้อสัญญาขึ้นใหม่หรือเป็นลักษณะของบันทึกข้อตกลงต่างๆ ซึ่งขั้นตอนในการพิจารณานั้นจะต้องพิจารณาตั้งแต่รูปแบบข้อกำหนดในสัญญาตลอดจนรายละเอียดอื่นๆ ที่จะต้องระบุให้ชัดเจน รวมทั้งจะต้องพิจารณาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัญญาประเภทนั้นๆ ซึ่งประการสำคัญผู้เกี่ยวข้องควรได้พิจารณาเงื่อนไขหรือข้อกำหนดในสัญญาว่าจะสามารถปฏิบัติตามได้อย่างครบถ้วนหรือไม่ โดยหากมีข้อเสียเปรียบหรือข้อควรแก้ไข นิติกรจะทำการปรับแก้ไขสัญญาหรือตั้งข้อสังเกตเสนอหน่วยงานเพื่อพิจารณาและนำเสนอคู่สัญญาพิจารณาต่อไป โดยหากคู่สัญญาเห็นชอบก็จะเสนอผู้บังคับบัญชาลงนาม แต่หากคู่สัญญาไม่เห็นชอบตามความเห็นของนิติกร คู่สัญญาอาจทำการปรับแก้ไขและเสนอความเห็นกลับมาหรืออาจมีการนัดประชุมเพื่อพิจารณาสัญญาร่วมกัน ดังนั้น การพิจารณาสัญญาที่มีได้เป็นไปตามแบบจึงไม่สามารถกำหนดระยะเวลาแน่นอนได้และอาจใช้ระยะเวลาในการพิจารณานานกว่าสัญญาที่เป็นไปตามแบบ

๔. รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการทางคดี

๑. คดีแพ่ง คดีทรัพย์สินทางปัญญา หรือคดีปกครอง

๑.๑ กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลพุ่มแก หน่วยงาน หรือผู้กระทำการแทนเป็นคู่ความแล้วแต่กรณี การรวบรวมข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการทางคดีมีลำดับขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๑.๑.๑ กรณีเป็นฝ่ายใช้สิทธิฟ้อง หรือฟ้องแย้ง ในฐานะโจทก์ หรือ ผู้ฟ้องคดีหลังจากได้รับเรื่องจากหน่วยงานเจ้าของเรื่อง นิติกรจะเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานเจ้าของเรื่อง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมูลคดียุติแล้วประมวลเรื่องพร้อมความเห็นเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อนำเสนอให้สำนักงานอัยการสูงสุดจัดพนักงานอัยการดำเนินการฟ้องร้องหรือฟ้องแย้งแทนองค์กร ภายในอายุความ ต่อไป

๑.๑.๒ กรณีเป็นฝ่ายถูกบุคคลภายนอกใช้สิทธิทางศาลบังคับให้องค์กรกระทำการ หรืองดเว้นกระทำการใด ซึ่งองค์กรอยู่ในฐานะจำเลย หรือผู้ถูกฟ้องคดี หลังจากที่องค์กรได้รับหมายเรียกจากศาลให้ยื่นคำให้การ นิติกรจะเป็นผู้รวบรวมข้อเท็จจริงจากหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับมูลคดี แล้วประมวลเรื่องพร้อมความเห็นเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อนำเสนอสำนักงานอัยการสูงสุด จัดพนักงานอัยการดำเนินการยื่นคำให้การแก้ต่างคดีแทน ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดต่อไป

๑.๒ กรณีบุคคลากรถูกฟ้องเนื่องจากการปฏิบัติราชการ หลังจากได้รับเรื่องจากบุคคลากร นิติกรจะเป็นผู้ประสานกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปข้อเท็จจริง เพื่อประมวลเรื่องพร้อมความเห็นเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อนำเสนอสำนักงานอัยการสูงสุดจัดพนักงานอัยการให้ความช่วยเหลือต่อไป

๒. คดีอาญา

๒.๑ กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลพุ่มแก เป็นผู้เสียหาย นิติกรจะเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประมวลข้อเท็จจริงพร้อมความเห็นเสนอผู้บังคับบัญชา มอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดดำเนินการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนในท้องที่ที่มูลคดีเกิดขึ้นภายในอายุความ และติดตามผลทางคดีแล้ว รายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบเป็นระยะจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ทั้งนี้ หากเป็นคดีความผิดอันยอมความได้จะต้องร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนภายในกำหนดสามเดือนนับแต่วันที่ผู้บังคับบัญชาทราบมูลคดีอาญานั้นๆ

๒.๒ กรณี องค์การบริหารส่วนตำบลพุ่มแก หรือ บุคลากรถูกร้องทุกข์เป็นผู้ต้องหา อันเนื่องมาจากการปฏิบัติราชการ นิติกรจะเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อประมวลข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องพร้อมความเห็นเสนอผู้บริหารเพื่อขอความอนุเคราะห์สำนักงานอัยการสูงสุดจัดพนักงานอัยการให้ความช่วยเหลือต่อไป ทั้งนี้จะต้องขอให้สำนักงานอัยการสูงสุดเข้ามาช่วยเหลือก่อนที่พนักงานสอบสวนจะมีความเห็นและส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการ

๕. การดำเนินการบังคับคดี

๕.๑ การบังคับคดีแพ่ง

เริ่มจากศาลมีคำพิพากษาให้องค์การบริหารส่วนตำบลพุ่มแกชนะคดีแล้ว องค์กรอยู่ในฐานะเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา หากจำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ชำระหนี้ พนักงานอัยการจะขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี และเมื่อศาลได้ออกหมายบังคับคดีแล้ว พนักงานอัยการจะแจ้งมาเป็นหนังสือให้ดำเนินการสืบหาทรัพย์สินลูกหนี้(จำเลย) เพื่อจะได้ยึดอายัด หมายทอดตลาด เอาเงินชำระหนี้ต่อไป

การสืบทรัพย์สิน จะกระทำในขั้นตอนดังกล่าวหรือบางครั้งในระหว่างการดำเนินคดีของศาลชั้นต้น ถ้าโจทก์ (เจ้าหนี้) สามารถให้เบาะแสข้อมูลได้ว่าลูกหนี้มีทรัพย์สินใดและทรัพย์สินนั้นอาจมีการถ่ายโอนไปให้ผู้อื่น โจทก์ (เจ้าหนี้) ก็อาจให้ศาลคุ้มครองสิทธิชั่วคราว โดยอายัด / อายัดทรัพย์สินนั้นๆ ไว้ชั่วคราวก่อนก็ได้ วิธีการสืบทรัพย์สิน มีดังนี้

๑. สอบถามข้อมูลที่อยู่ตามทะเบียนบ้าน (ทะเบียนราษฎร์) ไปยังสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง (กรณีลูกหนี้เป็นบุคคลธรรมดา)หรือกรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ (กรณีลูกหนี้ เป็นนิติบุคคล)

๒. ไปตรวจสอบ สืบสวน ณ สถานที่นั้นๆหรือสถานที่ใกล้เคียง เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นของการมีสถานภาพบุคคลเป็นเบื้องต้นว่าอยู่ ณ สถานที่นั้นจริง กรณีนี้แยกเป็น ๒ ประเด็น

๒.๑ ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (จะฐานะใดก็ตาม) และตัวตนอยู่ในบ้านจริง ก็จะเข้าไปเจรจาหรือเฝ้าสังเกตความเป็นไป โดยเฉพาะทรัพย์สินในบ้าน

๒.๒ ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน(ฐานะใดก็ตาม)แต่ตัวตนไม่ได้อยู่จริง เช่นการแจ้งย้ายชื่อมาอยู่บ้านผู้อื่นเพื่อหลีกเลี่ยงการติดตามเช่นนี้ ก็จะสอบถามเจ้าบ้านหรือผู้ที่อยู่ในบ้านว่าผู้อยู่บ้างเพื่อหาข้อพิพาทและจุดหรือสังเกตทรัพย์สินที่อาจจะเป็นของลูกหนี้ (จำเลย) ที่ซ่อนอยู่ เช่น ยานพาหนะ ต่างๆ เพื่อจะได้นำมาตรวจสอบทางทะเบียนต่อไป

๓. จากการหาข้อมูลตาม ๒. บางครั้งได้เบาะแสร่องรอยการประกอบอาชีพ หรือถิ่นที่อยู่ที่หลบซ่อนที่อาจสืบสวนขยายผลต่อไป หากลูกหนี้ (จำเลย) เป็นบุคคลที่อาจมีพิษภัย มีลักษณะอาชญากร ก็จะขอความร่วมมือจากเจ้าพนักงานสอบสวน (ตำรวจ) ให้ไปช่วยร่วมตรวจด้วย หรือแม้ลูกหนี้ (จำเลย) เป็นบุคคลธรรมดา แต่เวลาสถานที่ไม่เอื้ออำนวยในการสอบสวนสืบสวน ก็อาจให้ข้อมูลดำเนินรูปพรรณ แล่งข่าวเบื้องต้นเพื่อให้ตำรวจช่วยสืบสวนให้อีกทางหนึ่ง แล้วสอบถามหรือกลับมาเก็บข้อมูลเป็นระยะๆ

๔. การสืบทรัพย์สินทางทะเบียนราชการ จะใช้ในการตรวจสอบทรัพย์สินที่ต้องมีทะเบียนควบคุม เช่น ยานพาหนะ ที่ดิน สิทธิการเช่าโทรศัพท์ เงินฝากในธนาคาร ปกติจะทำปีละ ๒ - ๓ ครั้ง แต่ในส่วนของการธนาคารอาจมีปัญหาในทางปฏิบัติ เพราะหน่วยเก็บข้อมูลที่ถามไปจะปฏิเสธหรือภาคเสธในทำนองเป็นความลับของลูกค้า

ผลการสืบทรัพย์สิน

ถ้าได้ข้อมูลทางทรัพย์สินก็จะรายงานกรมบังคับคดี หากทางยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้นๆต่อไปถ้าได้ทราบเฉพาะความมีตัวตน(ยังมีชีวิตอยู่) และอาชีพ ถิ่นที่อยู่ ก็จะเก็บเป็นข้อมูลในสำนวนและรายงานให้กรมบัญชีกลาง ตามระยะเวลา ๓ - ๔ เดือนต่อครั้ง

บังคับคดีภายใน ๑๐ ปี ตามมาตรา ๒๗๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่ง

๕.๒ การบังคับคดีล้มละลาย

หากปรากฏว่า ลูกหนี้ถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ไม่ว่าคดีจะอยู่ในชั้นใดก็ตาม และยังอยู่ในระยะเวลาที่อาจขอรับชำระหนี้ได้ ให้ดำเนินการตรวจสอบเอกสารหลักฐานแล้วเสนอความเห็นต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อดำเนินการยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ กรมบังคับคดี ต่อไป

ภายใน ๓ ปี ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย

๖. ตรวจสอบพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับวินัยของบุคลากร

การดำเนินการทางวินัยจะเริ่มตั้งแต่มีผู้กล่าวหา กล่าวหาข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลฟุ่มแก ว่ากระทำความผิดทางวินัย โดยการกล่าวหาขึ้นกระทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือทำเป็นหนังสือเสนอต่อผู้บังคับบัญชา โดยลำดับจนถึงหัวหน้าส่วนราชการ นิติกรจะพิจารณาข้อกล่าวหาขึ้นๆว่ามีลักษณะอย่างไร เป็นข้อกล่าวหาซึ่งมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะชี้ชัดได้ว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยจริงตามข้อกล่าวหาหรือไม่ ซึ่งมีขั้นตอนการพิจารณา กล่าวคือกรณีข้อกล่าวหาขึ้นนั้นมีมูลความผิดจริงในบทวินัย หากเป็นมูลความผิดวินัยไม่ร้ายแรง และมีมูลว่ากระทำความผิดจริง โดยอาจมีคำรับสารภาพของผู้ถูกกล่าวหา ก็จะพิจารณาว่ามูลความผิดในลักษณะดังกล่าว องค์การเคยพิจารณาลงโทษในฐานใด ก็จะเสนอให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาลงโทษ ในฐานเดียวกันหรือให้เป็นมาตรฐานแบบเดียวกัน โดยไม่จำเป็นต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนก็ได้กรณีข้อกล่าวหาขึ้นๆ ไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะลงโทษผู้ถูกกล่าวหาได้ ก็จะเสนอต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อมอบให้ผู้ถูกกล่าวหาได้โต้แย้งหักล้างข้อกล่าวหาและชี้แจงว่าข้อเท็จจริงตามข้อกล่าวหาขึ้นเป็นประการใด หรืออาจทำความเห็นเสนอต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าว ในการดำเนินการสอบสวนจะรวบรวมพยานหลักฐานทั้งที่เป็นเอกสารและบุคคล คำให้การต่างๆนำมาประมวลเข้าด้วยกัน และสรุปว่าข้อเท็จจริงตามข้อกล่าวหาขึ้นเป็นประการใด หากพิจารณาแล้วไม่มีมูลความผิดทางวินัย ก็จะเสนอ...

ก็จะเสนอต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อยุติเรื่องที่สอบสวนหรือมีมูลความผิดทางวินัยไม่ร้ายแรงก็จะเสนอต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาลงโทษตามมาตรฐานที่เคยลงไว้โดยทำคำสั่งลงโทษเสนอผู้บังคับบัญชาลงนามและรายงานให้คณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลเพื่อทราบ แล้วแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบต่อไป

ทั้งนี้ ในกรณีที่เห็นว่าพฤติการณ์เป็นความผิดทางวินัยไม่ร้ายแรง และจะเสนอลงโทษทางวินัยในการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงเรื่องดังกล่าว จะต้องให้หลักประกันความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหาตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

กรณีพิจารณาแล้วปรากฏว่ามีมูลความผิดวินัยร้ายแรง ก็จะเสนอต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยร้ายแรง และดำเนินการขั้นตอนตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัย เมื่อการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้วจะเสนอสำนวนการสอบสวนต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาสั่งการ กรณีที่ต้องมีการลงโทษทางวินัยก็จะจัดทำคำสั่งลงโทษเสนอผู้บังคับบัญชาลงนามและรายงานให้คณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลเพื่อทราบ แล้วแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบต่อไปภายใน ๑๘๐ วัน

๗. ตรวจสอบการเกี่ยวกับการอุทธรณ์หรือร้องทุกข์ของบุคลากร

(๑.) กรณีอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย ให้ทำเป็นหนังสือถึงประธาน ก.จังหวัด โดยยื่นหรือส่งผ่านนายก อบท.เพื่อให้ส่งไปยังประธาน ก.จังหวัดหรือยื่นโดยตรงที่สำนักงาน ก. จังหวัด แสดงข้อเท็จจริงและเหตุผลว่าไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรือไม่เป็นธรรมอย่างไร ลงลายมือชื่อและที่อยู่ของผู้อุทธรณ์ พร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง ๑ ฉบับ ตามมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับ สิทธิการอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันทราบคำสั่งลงโทษ

เรื่องร้องทุกข์ของข้าราชการ

กรณีเมื่อมีข้าราชการผู้ใดเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือมีความคับข้องใจ เนื่องจากการกระทำหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ข้าราชการผู้นั้นอาจร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการพนักงานส่วนตำบลสามสิบวัน นับแต่วันได้รับแจ้งถึงการกระทำหรือได้รับคำสั่ง โดยการร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์

เรื่องร้องทุกข์ของลูกจ้าง

ลูกจ้างผู้ใดเห็นว่าผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจหน้าที่ปฏิบัติต่อตนโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ปฏิบัติต่อตนให้ถูกต้องตามกฎหมายหรือมีความคับข้องใจอันเกิดจากการปฏิบัติของผู้บังคับบัญชาต่อตนผู้นั้นอาจร้องทุกข์ได้ภายในสามสิบวัน นับแต่วันทราบคำสั่ง โดยยื่นร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชา แล้วแต่กรณีว่าเหตุร้องทุกข์เกิดจากผู้บังคับบัญชาในระดับใด โดยการร้องทุกข์และการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสอบสวน การลงโทษทางวินัย การให้ออกจากราชการ การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์

๘. การดำเนินการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด

เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นกับทรัพย์สินของทางราชการ ไม่ว่าจะเป็นการทุจริตหรือการสูญหายหรือเสียหายก็ตาม โดยการสูญหายหรือเสียหายนั้นจะเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อหรือจงใจหรือเป็นการกระทำของบุคคลภายนอก ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างในสังกัดขององค์การบริหารส่วนตำบล พุ่มแก้วตามขั้นตอน ในการพิจารณาจะพิจารณาจากเรื่องที่หน่วยงานรายงานเหตุการณ์เข้ามาว่ากรณีความสูญหายหรือเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น ปรากฏตัวผู้รับผิดชอบทางละเมิดแล้วหรือไม่ หรือมีผู้รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้วหรือไม่หากว่ายังไม่ปรากฏตัวผู้กระทำให้เกิดความสูญหายหรือเสียหายนั้น หรือยังไม่มีผู้รับผิดชอบในความสูญหายเสียหายดังกล่าว ก็จะเสนอผู้บังคับบัญชาเพื่อดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ขั้นตอนการดำเนินการ กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

๑. การรายงานความเสียหาย

เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต้องรายงานความเสียหายที่เกิดขึ้นให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยไม่ชักช้า จากนั้นผู้บังคับบัญชาจึงรายงานผลตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ตามข้อ ๗ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดต้องพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อให้ทราบว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นกับหน่วยงานของรัฐนั้น มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือไม่

๒.๑ กรณีไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ไม่ต้องดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

๒.๒ กรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าความเสียหายดังกล่าวเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นคณะหนึ่งโดยไม่ชักช้าเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้นั้นจะต้องชดใช้ทั้งนี้คณะกรรมการให้มีจำนวนไม่เกิน ๕ คน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดสังกัดหรือหน่วยงานอื่นในสังกัดหน่วยงานของรัฐตามที่เห็นสมควร ตามข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

การดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดอย่างช้าไม่ควรเกิน ๑๕ วัน นับแต่รู้หรือทราบความเสียหาย และในการแต่งตั้งคณะกรรมการให้กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จไว้ด้วย อย่างช้าไม่ควรเกิน ๖๐ วันนับแต่วันที่แต่งตั้ง หากคณะกรรมการไม่สามารถสอบสวนให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการอาจอนุญาตให้ขยายระยะเวลาได้อีกครั้งละไม่เกิน ๓๐ วัน โดยให้คำนึงถึงเหตุผลและความจำเป็นในการขอขยายระยะเวลาและระมัดระวังเรื่องอายุความด้วย

การสอบข้อเท็จจริง...

การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิด รวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้อง รับฟังพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่ ตามข้อ ๑๔ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด รูปแบบการทํานับทักและการรายงานผลเป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนดในหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๗/ว. ๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดตามประเภทสำนวนการสอบสวน ซึ่งสรุปสาระสำคัญดังนี้

๑. ให้จัดประเภทสำนวนการสอบสวนเป็น ๕ ประเภท ดังนี้

- ๑.๑ ทุจริตทางการเงินหรือทรัพย์สิน (ส.๑)
- ๑.๒ ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบ (ส.๒)
- ๑.๓ คนร้ายกระทำโจรกรรมหรือทรัพย์สินสูญหาย (ส.๓)
- ๑.๔ อาคารสถานที่ถูกเพลิงไหม้ (ส.๔)
- ๑.๕ อุบัติเหตุ (ส.๕)

๒. ให้ใช้แบบบันทึกการสอบสวน (สล.๑) สำหรับบันทึกการให้ถ้อยคำของเจ้าหน้าที่หรือผู้เกี่ยวข้อง โดยก่อนดำเนินการสอบสวน คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิให้บุคคลผู้จะให้ถ้อยคำทราบ ดังนี้

๒.๑ ผู้ให้ถ้อยคำมีสิทธิชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

๒.๒ คำถามที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะถามต่อไปนี้

ผู้ให้ถ้อยคำจะตอบหรือไม่ตอบก็ได้ ถ้าคำถามใดไม่ตอบ ขอให้ระบุเหตุผลสั้นๆ เพื่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะได้บันทึกไว้ รวมทั้งการให้ถ้อยคำตามบันทึกการสอบสวนฉบับนี้อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้

๒.๓ คณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีได้ทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวงหรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญาเพื่อจูงใจให้ข้าพเจ้าให้ถ้อยคำอย่างใด ๆ สำหรับคำถามอื่น ๆ ให้ใช้แนวทางหัวข้อการสอบสวนที่กำหนดตามประเภทสำนวนการสอบสวน (ส.๑ - ๕) หรือคำถามอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจะเห็นสมควรและสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

๓. เมื่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้จัดทำรายงานผลการสอบสวนตามแนวทางที่กำหนดในแบบรายงานผลการสอบสวน (สล.๒) โดยควรมีข้อมูลรายละเอียดการสอบสวนสอดคล้องกับแนวทางหัวข้อการสอบสวนที่กำหนดตามประเภทสำนวนการสอบสวน (ส.๑ - ๕)

ทั้งนี้ ความเห็นของคณะกรรมการต้องมีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่แน่ชัดและต้องมีพยานหลักฐานสนับสนุนประกอบด้วย ตามข้อ ๑๖ วรรคสอง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ นอกจากนี้ กรณีที่มีการบันทึกข้อมูลในระบบงานความรับผิดทางละเมิดและแฟ้มแล้วให้นำเลขที่สำนวนจากระบบงานความรับผิดทางละเมิดและแฟ้ม (VI..... เช่น VI๙๙๙๙๙) บันทึกไว้บนมุมขวาของรายงานผลการสอบสวน (สล.๒) ด้วย รายละเอียดปรากฏตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๑๐.๖/ว ๓๒ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

การพิจารณาของผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดและการส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจพิจารณา

เมื่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดรายงานผลการสอบสวนแล้วหน่วยงานเจ้าของเรื่องจะต้องดำเนินการ ดังนี้

๑ สรุปเรื่องพร้อมทั้งให้ความเห็นเบื้องต้น และเสนอเรื่องตามลำดับชั้นเพื่อวินิจฉัยสั่งการตามข้อ ๑๗ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ต่อไป

เมื่อได้รับความเห็นของคณะกรรมการแล้ว ผู้สั่งแต่งตั้งจะพิจารณาสำนวนการสอบสวนทั้งในประเด็นข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ตลอดจนพยานหลักฐานสนับสนุน เพื่อวินิจฉัยสั่งการว่าการกระทำละเมิดที่เกิดขึ้นมีผู้รับผิดชอบใช้คำสั่งใหม่ทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด เมื่อมีคำวินิจฉัยสั่งการแล้ว จะยังไม่แจ้ง

ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เนื่องจากกระบวนการยังไม่เสร็จสิ้น แต่ผู้แต่งตั้งจะสั่งการให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องส่งสำนวนไปยังกระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบภายในกำหนด ๗ วันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการ หรือสั่งการให้หน่วยงานรายงานความเสียหายในระบบความรับผิดทางละเมิดและแฟ้มของกรมบัญชีกลางต่อไป

ทั้งนี้ การพิจารณาและวินิจฉัยสั่งการของผู้สั่งแต่งตั้งนั้น ไม่ผูกมัดอยู่กับความเห็นของคณะกรรมการ กล่าวคือ สามารถที่จะวินิจฉัยสั่งการเป็นอย่างอื่นได้ ซึ่งหากยังพบประเด็นที่มีปัญหาหรือคณะกรรมการยังสอบข้อเท็จจริงไม่ครบถ้วน ผู้สั่งแต่งตั้งสามารถสั่งการให้คณะกรรมการทบทวนหรือให้สอบสวนเพิ่มเติมได้

๒ จัดทำร่างหนังสือเรียนปลัดกระทรวงการคลังนำส่งรายงานผลการสอบสวน (สล.๒) ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ เสนอให้ลงนามในคราวเดียวกัน เว้นแต่เป็นกรณีตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๒ กล่าวคือ

- ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐ ครั้งละไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
- ความเสียหายที่มีสาเหตุจากการทุจริต และหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้ทุจริตรับผิดชอบใช้เต็มจำนวนความเสียหาย และพิจารณาให้ผู้เกี่ยวข้องซึ่งกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจนเป็นโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตใช้คำสั่งใหม่ทดแทนเต็มจำนวนความเสียหาย
- ความเสียหายที่มีได้เกิดจากการทุจริต แต่มีสาเหตุจากเงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่าง ๆ และหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงใช้คำสั่งใหม่ทดแทนเต็มจำนวนความเสียหาย

-ความเสียหาย...

- ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติให้เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ

๓ การจัดส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๐๖.๓/ว ๓๓๖ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ เรื่อง การส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ และ หนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนมาก ที่ กค ๐๔๑๐.๖/ว ๔๖ ลงวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เรื่อง ชักข้อความเข้าใจ แนวทางปฏิบัติในการส่งสำนวน การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

ส่วนการรายงานความเสียหายในระบบความรับผิดชอบทางละเมิดและแพ่งของกรมบัญชีกลางนั้น ให้ดำเนินการตามแนวทางและหลักเกณฑ์ที่กรมบัญชีกลางได้แจ้งเวียนให้ถือปฏิบัติ โดยสามารถดาวน์โหลดแนวทางและหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ที่ <http://tcls.cgd.go.th>

การพิจารณาของกระทรวงการคลัง

เมื่อได้รับรายงานจากหน่วยงานของรัฐ กระทรวงการคลังจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จโดยเร็วซึ่งตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๗ วรรคห้า กำหนดว่า ในกรณีที่เป็นส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐอื่น กระทรวงการคลังพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความ ๒ ปีสิ้นสุด ไม่น้อยกว่า ๖ เดือน ถ้ากระทรวงการคลังไม่แจ้งผลการตรวจสอบให้ทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

ดังนั้น เมื่อหน่วยงานเจ้าของเรื่องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังพิจารณาแล้ว หน่วยงานเจ้าของเรื่องก็ต้องติดตามผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อมิให้ขาดอายุความโดยกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐซึ่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๑๐ วรรคสอง กำหนดการนับอายุความในการใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนภายใน ๒ ปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน และจะต้องดำเนินการภายในอายุความทั่วไปตามมาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่กำหนดให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอันเกิดแต่มูลละเมิดมีอายุความ ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิดด้วย

ด้วยเหตุนี้ หากไม่ได้รับแจ้งผลของกรมบัญชีกลางภายในกำหนดเวลาตามข้อ ๑๗ วรรคห้าแห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีข้างต้น หน่วยงานเจ้าของเรื่องจะต้องออกคำสั่งหรือเสนอเรื่องต่อผู้มีอำนาจเพื่อออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับข้อ ๑๗ วรรคห้าแห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อป้องกันมิให้ขาดอายุความ

การรับทราบผล...

การรับทราบผลการพิจารณาของกระทรวงการคลัง

เมื่อกระทรวงการคลังตรวจพิจารณาเสร็จและแจ้งผลการพิจารณาให้หน่วยงานแล้ว หน่วยงานเจ้าของเรื่องจะต้องรายงานผลการพิจารณาของกระทรวงการคลังให้ผู้บังคับบัญชาทราบเพื่อวินิจฉัยสั่งการตามข้อ ๑๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๑ กรณีกระทรวงการคลังมีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นของหน่วยงานให้รายงานผลการพิจารณาของกระทรวงการคลังให้ผู้บังคับบัญชาทราบ เพื่อวินิจฉัยสั่งการให้เป็นไปตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

๒ กรณีกระทรวงการคลังมีความเห็นแตกต่างกับความเห็นของหน่วยงาน

ข้อ ๑๘ วรรคสาม แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ กำหนดว่า

“ในกรณีที่ปรากฏตามความเห็นของกระทรวงการคลังว่ามีผู้ใดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพิ่มขึ้นหรือต่างไปจากสำนวนที่ผู้แต่งตั้งส่งให้ตรวจสอบ หากยังไม่เคยมีการสอบผู้นั้นในฐานะผู้ต้องรับผิดมาก่อน ให้ผู้แต่งตั้งส่งเรื่องให้คณะกรรมการการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดผู้นั้น เพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งการ ถ้าผลของคำวินิจฉัยของผู้แต่งตั้งตรงกับความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งสั่งการให้ผู้นั้นรับผิดแล้วรายงานกระทรวงการคลังเพื่อทราบ ถ้าผลคำวินิจฉัยของผู้แต่งตั้งต่างไปจากความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งรายงานกระทรวงการคลังพิจารณาให้ความเห็นอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ ๑๗ วรรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ดังนั้น กรณีที่หน่วยงานเห็นว่าไม่มีผู้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแต่กระทรวงการคลังพิจารณาเห็นว่าผู้ต้องรับผิด หรือกรณีที่กระทรวงการคลังพิจารณาเห็นว่าผู้ต้องรับผิดเพิ่มขึ้นจากสำนวนที่หน่วยงานส่งให้กระทรวงการคลัง คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจักต้องทำการสอบสวนผู้นั้นเพิ่มเติม รวมทั้งให้ออกาสบุคคลดังกล่าวชี้แจงข้อเท็จจริงและได้โต้แย้งแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอและเป็นธรรม เพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งการของผู้แต่งตั้ง และเมื่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดรายงานผลการสอบสวนเพิ่มเติมแล้ว หน่วยงานเจ้าของเรื่องจะต้องดำเนินการสรุปเรื่องพร้อมทั้งให้ความเห็นเบื้องต้น รวมทั้งจัดทำร่างหนังสือเรียนปลัดกระทรวงการคลังเพื่อทราบหรือเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่งตามข้อ ๑๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีข้างต้น

๓ กรณีที่หน่วยงานได้ออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ก่อนได้รับแจ้งผลการตรวจสอบจากกระทรวงการคลัง ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับข้อ ๑๗ วรรคห้า แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น จะต้องพิจารณาผลการตรวจสอบของกระทรวงการคลังว่าสอดคล้องกับคำสั่งฯ ที่ได้ออกไปแล้วหรือไม่ อย่างไร เพื่อเสนอแก้ไขคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้เป็นไปตามที่...

ตามที่คุณแต่งตั้งวินิจฉัยสั่งการตามข้อ ๑๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ต่อไป

การออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทน

เมื่อผู้แต่งตั้งวินิจฉัยสั่งการให้เป็นไปตามความเห็นของกระทรวงการคลังแล้ว จะต้องออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องชุดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่กรุงเทพมหานครตามที่ผู้แต่งตั้งวินิจฉัยสั่งการ และแจ้งคำสั่งดังกล่าวแก่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับข้อ ๑๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ดำเนินการแจ้งคำสั่งทางปกครองดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หมวด ๔ การแจ้งคำสั่งทางปกครอง ประกอบกับกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

กรณีมีผู้ต้องรับผิดหลายคน หน่วยงานเจ้าของเรื่องจะต้องจัดทำคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทนแยกเป็นคำสั่งรายบุคคล พร้อมทั้งหนังสือแจ้งคำสั่ง เพื่อเสนอผู้มีอำนาจลงนามต่อไป ทั้งนี้ คำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชุดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น กระบวนพิจารณาในการออกคำสั่งดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้บังคับตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และหากเจ้าหน้าที่ผู้ที่ต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่เห็นพ้องด้วยกับคำสั่งดังกล่าวและประสงค์จะโต้แย้งคำสั่งนั้น เจ้าหน้าที่ก็ย่อมใช้สิทธิในการดำเนินการอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งทางปกครองตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

อายุความสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติว่า

“ในกรณีเจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นสังกัดหรือไม่ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่า เจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิด แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้น มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง”

จากบทบัญญัติ...

จากบทบัญญัติดังกล่าว อายุความในการใช้สิทธิไล่เบี้ยกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

๑) กรณีอายุความ ๒ ปี

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าการละเมิดนั้นจะเกิดจากการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ก็ตาม สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนทั้ง ๒ กรณีนั้น จะมีอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจรู้ได้ใน ๒ กรณี คือ

๑) รู้ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ และ

๒) รู้จากรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐแต่งตั้งขึ้น ซึ่งการรู้ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏจะใช้กับกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจนว่ามีกระทำความผิดเกิดขึ้นและรู้ตัวผู้ต้องรับผิดชอบ จึงต้องเริ่มนับอายุความสองปีนับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าว ส่วนกรณีที่ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจน หัวหน้าหน่วยงานของรัฐยังไม่ทราบแน่ชัดเกี่ยวกับการทำละเมิดและผู้ใดต้องรับผิดชอบบ้างหัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวต่อไป

๒) กรณีอายุความ ๑ ปี

กรณีที่หน่วยงานของรัฐได้วินิจฉัยสั่งการว่าความเสียหายที่เกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบเนื่องจากไม่เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง แต่กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วเห็นว่าเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายที่เกิดขึ้นและหน่วยงานของรัฐนั้นได้วินิจฉัยสั่งการไปตามความเห็นของกระทรวงการคลัง อายุความที่หน่วยงานของรัฐนั้นจะใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดจะมีกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรณีกระทำให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น และได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่หน่วยงานของรัฐแห่งอื่นเรียบร้อยแล้ว กรณีหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตน ให้มีกำหนด อายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๓) กรณีอายุความ ๑๐ ปี

นอกจากอายุความที่กำหนดในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้างต้นแล้ว สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจะต้องดำเนินการภายในอายุความทั่วไปตามมาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่งแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่กำหนดให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอันเกิดแต่มูลละเมิดมีอายุความสิบปี นับแต่วันทำละเมิดด้วย กล่าวคือ วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฯ จะต้องไม่เกินสิบปีนับแต่วันทำละเมิดตามมาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

กรณีเจ้าหน้าที่ทำละเมิด...

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ตามหมวด ๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหาย สามารถดำเนินการได้ โดยแยกออกเป็น ๒ กรณี คือ

๑) กรณีผู้เสียหายร้องขอให้กรุงเทพมหานครชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้โดยตรงตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒) กรณีผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาล ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานชดเชยค่าสินไหมทดแทนได้โดยตรง โดยไม่ต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานก่อน ทั้งนี้ อาจยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองหรือศาลยุติธรรมแล้วแต่กรณี

กรณีผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาลและคดีอยู่ระหว่างพิจารณาของศาล ต่อมาผู้เสียหายได้ยื่นคำขอให้หน่วยงานชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ตน ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กรุงเทพมหานครไม่จำเป็นต้องรับคำขอไว้พิจารณา เนื่องจากการที่จะพิจารณาเรื่องที่มีมูลเหตุอย่างเดียวกันอาจทำให้การวินิจฉัยที่แตกต่างกันได้

กรณีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

การรายงานความเสียหาย

เมื่อบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ได้ยื่นคำขอหรือฟ้องคดีต่อศาลให้หน่วยงานชดเชยค่าสินไหมทดแทน เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต้องรายงานความเสียหายที่เกิดขึ้นให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยไม่ชักช้า จากนั้นผู้บังคับบัญชาจึงรายงานผลตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐตามข้อ ๓๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

เมื่อหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดได้รับคำขอหรือคำฟ้องแล้ว ให้หน่วยงานดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดขึ้นคณะหนึ่งโดยไม่ชักช้า เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้ต้องหาจะต้องชดเชยทั้งนี้ คณะกรรมการให้มีจำนวนไม่เกิน ๕ คน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดสังกัดหรือหน่วยงานอื่นตามข้อ ๓๑ ประกอบข้อ ๘ ข้อ ๓๒ และข้อ ๓๓ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หรือตามข้อ ๓๑ ประกอบข้อ ๘ และข้อ ๓๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้วแต่กรณี

การดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดอย่างช้าไม่ควรเกิน ๑๕ วัน นับแต่วันหรือทราบความเสียหายต่อบุคคลภายนอก และในการแต่งตั้งคณะกรรมการให้กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จไว้ด้วย อย่างช้าไม่ควรเกิน ๖๐ วันนับแต่วันที่แต่งตั้ง หากคณะกรรมการไม่สามารถสอบสวนให้แล้วเสร็จ

ภายในระยะเวลา...

ภายในระยะเวลาที่กำหนด ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการอาจอนุญาตให้ขยายระยะเวลาได้อีก แต่ไม่เกิน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่รับคำขอของผู้เสียหาย หากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันในกำหนดนั้นจะต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือกำกับหรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทราบและขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไปได้ แต่รัฐมนตรีดังกล่าวจะพิจารณาอนุมัติให้ขยายระยะเวลาให้อีกได้ไม่เกิน ๑๘๐ วัน

การร้องขอให้หน่วยงานชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่

มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติว่า

“ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๕ ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนก็ได้ในการนี้หน่วยงานของรัฐต้องออกไปรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐานและพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้า เมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้วหากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็ให้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอที่ได้รับตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันหากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันในกำหนดนั้นจะต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือกำกับหรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทราบและขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไปได้ แต่รัฐมนตรีดังกล่าวจะพิจารณาอนุมัติให้ขยายระยะเวลาให้อีกได้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน”

ทั้งนี้ กระทรวงการคลังได้กำหนดแบบคำขอและแนวทางการดำเนินการกรณีบุคคลภายนอกยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในกรณีบุคคลภายนอกยื่นคำขอ๑๖

๑) ระยะเวลาในการยื่นคำขอ มาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ไว้ แต่ก็เป็นที่น่าเห็นได้จากเหตุผลของเรื่องว่า ผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิดเช่นเดียวกับการฟ้องคดีต่อศาล ในกรณีผู้เสียหายยื่นคำขอเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาแล้ว แม้หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาคำขอนั้น ผู้เสียหายซึ่งไม่พอใจผลการวินิจฉัยของหน่วยงานก็ไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาล ตามมาตรา ๑๑ ประกอบมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้อีก

๒) กรณีผู้เสียหายไม่พอใจผลการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐ เมื่อหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาคำขอและมีคำสั่งเช่นใดแล้ว หากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐ ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องโต้แย้งผลการวินิจฉัยต่อศาลที่มีเขตอำนาจ ซึ่งอาจจะเป็นศาลยุติธรรมหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณีผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมในกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นเรื่องจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนหรือการปฏิเสธคำขอ และเป็นคำสั่งทางปกครองที่พิจารณาคำขอในกรณีการกระทำละเมิดที่ไม่ได้เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายในทางปกครองผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองในกรณีที่

ไม่เห็นด้วย...

ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นเรื่องจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนหรือการปฏิเสธคำขอ และเป็นคำสั่งทางปกครองที่พิจารณาคำขอในกรณีการกระทำละเมิดที่เกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายในทางปกครอง

อายุความสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

มาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติว่า

“ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย”

จากบทบัญญัติดังกล่าว กรณีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานกระทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอก และหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกเรียบร้อยแล้วกรณีหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย มีสิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตน ให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ภายใต้อายุความ ๑๐ ปี นับแต่วันกระทำละเมิดดังเช่นกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

อนึ่ง การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย ถือเป็นสาระสำคัญในการเริ่มใช้สิทธิเรียกร้องกันตาม มาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดและหน่วยงานเจ้าของเรื่องจึงต้องดำเนินการสอบสวนและส่งสำนวนไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้แล้วเสร็จก่อนครบอายุความตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติฉบับข้างต้น หากล่าช้าย่อมมีผลกระทบต่อการใช้สิทธิเรียกร้องดังกล่าวด้วย